

Betrouwbaar Betrokken Bevlogen

ChristenUnie

+ Waadhoeke

Verkiezingsprogramma 2022-2026

Verkiezingsprogramma ChristenUnie Waadhoeke 2022-2026

Betrouwbaar, betrokken en bevlogen

Auteurs: Campagneteam ChristenUnie Waadhoeke

Fotografie: Ruth de Jong-Houwink

Bernita Hakvoort

© ChristenUnie Waadhoeke 2022

Inleiding

ChristenUnie, partij in de samenleving

Deze verkiezingen gaan over mensen. Over jou en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en de manier van samenleven in Waadhoeke.

Een samenleving met toekomst

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Veel inwoners ervaren nog dagelijks de fysieke impact van COVID-19. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychologische sporen achtergelaten. De polarisatie is toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en elkaars mening nuanceren.

In Waadhoeke is er teleurstelling in de samenleving en in de overheid. Mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en soms zelfs helemaal klemgezet. De ChristenUnie is zich van deze dingen bewust en ziet dat de manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven ter discussie staat.

Gelukkig hebben we ook gezien dat als het erop aankomt we in Waadhoeke oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in. Ondanks de grote financiële uitdagingen presenteren wij ons verkiezingsprogramma vol plannen voor Waadhoeke die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat echt telt: Wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Waadhoeke, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping.

Van christenen voor alle mensen

De ChristenUnie is een partij *van christenen voor alle mensen*. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Waadhoeke. Doe met ons mee!

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Een samenleving met toekomst	3
<i>Van christenen voor alle mensen</i>	3
1. Betrouwbare overheid	5
1.1 Vertrouwen	5
1.2 Financiën	5
2. Veiligheid	7
3. Duurzame leefomgeving.....	10
4. Zorg.....	13
4.1 Verbeteren van (gezins)leven	13
4.2 Waardevol leven, waardig ouder worden	15
5. Onderwijs	17
6. Economie	19
7. Woningbouw	23
8. Mobiliteit.....	25
9. Landschap, recreatie en toerisme	27
10. Kunst, cultuur en taal	29
11. Sport.....	31

1. Betrouwbare overheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Onze gemeente Waadhoeke vormt pas een echte samenleving als mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken met elkaar en over verschillen praten. Dat is het principe waarop onze democratische rechtstaat is gebouwd. We kunnen alleen vredig samenleven als we – ondanks alle verschillen – onze basiswaarden op handen én in onze harten dragen.

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal. Een samenleving dat het werk is van inwoners en maatschappelijke verbanden samen.

De gemeente heeft vooral als taak de samenleving te versterken en staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid, maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. De menselijk maat, dát past bij de ChristenUnie, dát past bij Waadhoeke. In het leven van alledag in ons werk, in ons gezin en in de zorg van de gemeente voor de inwoners.

1.1 Vertrouwen

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

ChristenUnie wil:

- ⊕ eerlijk zijn en alleen beloftes doen die we waar kunnen maken;
- ⊕ de inwoner voorop zetten: gemeenteraad, college en ambtenaren staan in dienst van de inwoners;
- ⊕ dat de gemeentelijke organisatie burgerinitiatieven ondersteunt;
- ⊕ communiceren in eenvoudige taal, geen ingewikkelde formulieren: de gemeente ondersteunt zo nodig bij het invullen; met het belang van de burger voor ogen;
- ⊕ het gesprek aangaan met de inwoners en hen betrekken bij beleid: gemeentelijke taken mogen in goede samenspraak door inwoners worden overgenomen, bijvoorbeeld groenonderhoud in de wijk in eigen beheer.

De gemeente, dat zijn we samen. ChristenUnie wil dat inwoners in Waadhoeke zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken. Samen zoeken hoe we de kracht van de samenleving kunnen aanspreken om te werken aan gerechtigheid.

1.2 Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die hetzij via de afdracht van de Rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb), door onze inwoners zijn opgebracht.

Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

ChristenUnie wil:

- ⊕ spaarzaamheid en een behoedzame financiële koers, dus geen risicovolle investeringen;
- ⊕ zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen: dit staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen;
- ⊕ schulden niet afwentelen op de inwoners: geen bovenmatige lasten verzwaring;
- ⊕ grip houden op de kosten van het sociaal domein;
- ⊕ naast mensen staan en maatwerk leveren.

2. Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Inwoners van Waadhoeke willen veilig kunnen leven. Binnen onze regio voelen mensen zich over het algemeen veiliger dan op andere plekken in ons land. De lagere misdaadcijfers in onze regio geven daar ook aanleiding toe. Dit is goed en we moeten ons met elkaar blijven inzetten om dit zo te houden. ChristenUnie vindt namelijk dat de vrijheden waar we in onze gemeente van mogen genieten, samengaan met verantwoordelijkheden. Hiermee kunnen we met onze sterke *mienskippen* ook op het punt van veiligheid het verschil maken.

Vertrouwen

Naast handhaving en bescherming is het onderlinge vertrouwen van burgers in elkaar belangrijk voor het gevoel van veiligheid. In onze samenleving is er sprake van een toenemende polarisatie op verschillende terreinen. De gemeente probeert dit tegen te gaan door bewust te zoeken naar verbinding tussen mensen. Waar nodig doorbreekt zij de dynamiek van polarisatie door gesprekken te voeren, mensen met elkaar in contact te brengen en gematigde stemmen te versterken. Het is belangrijk dat iedereen het gevoel heeft dat hij of zij er mag zijn in Waadhoeke en mee kan doen met de samenleving. Waar vertrouwen is, groeit het gevoel van veiligheid.

Sociale veiligheid

Bij sociale veiligheid gaat het om zaken zoals woonoverlast, conflicten tussen burens, overlast of zorgen om personen met verward gedrag. Het raakt ook de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft bij de terugkeer van ex-gedetineerden in de leefomgeving. ChristenUnie vindt dat de gebiedsteams een belangrijke rol hebben in de signalering van (potentiële) problemen en bij het werken aan oplossingen.

ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor inwoners in de dorpen en zijn coördinerende taak richting andere agenten en de gemeente. Zo kunnen problemen in de dorpen concreet worden aangepakt. We willen ons sterk maken voor een wijkagent die nog meer herkenbaar aanwezig is in de dorpen en die zich ook meerjarig voor de dorpen in kan zetten.

Criminaliteit

Bepaald gedrag of gebeurtenissen zijn ronduit crimineel te noemen. Het gaat dan bijvoorbeeld om (huiselijk) geweld, woninginbraken, diefstal en drugshandel. Ondanks dat de criminaliteitscijfers in Waadhoeke relatief gunstig zijn, vinden we dat het nog beter moet.

We zijn ervan overtuigd dat preventie een deel van de criminaliteit kan voorkomen. Hierbij zien we een belangrijke rol weggelegd voor de gebiedsteams die goed samenwerken met de diverse maatschappelijke partijen. Daarnaast helpt het om kwetsbare doelgroepen - bijvoorbeeld ten aanzien van huiselijk geweld of geweld tegen ouderen - goed voor te lichten en weerbaarder te maken.

We denken dat de inwoners, als oren en ogen van de politie, actiever betrokken kunnen worden bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan bijvoorbeeld door de inzet van Burgernet en door middel van app-groepen in de wijk.

Lage drempels bij doen aangifte

Op het moment dat het toch misgaat en er bijvoorbeeld een misdaad is gepleegd, is het belangrijk dat er hulp is en er aangifte wordt gedaan. We vinden dat de burgemeester moet zorgen voor lage drempels voor het doen van (anonieme) aangifte en voor goede terugkoppeling door de politie.

Als gaat om het tegengaan van drugsgerelateerde criminaliteit zien we legalisering niet als oplossing. ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en is zeer kritisch over experimenten hiermee. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen, geeft de overheid een dubbele boodschap af.

ChristenUnie wil voldoende capaciteit om de drank- en horecawet te handhaven. Daarbij is vooral een strikte hantering van de leeftijdsgrens belangrijk. Behalve handhaving is ook het voorbeeld dat we als samenleving aan een nieuwe generatie geven belangrijk. Daarom gaat de gemeente alcoholmisbruik tegen, samen met scholen, ouders, sportverenigingen, verslavingszorg en politie.

Fysieke leefomgeving

De fysieke kwaliteit van de woon- en leefomgeving heeft invloed op de veiligheidsbeleving. Verloedering, vernielingen en graffiti geven het gevoel van onveiligheid en kunnen ook daadwerkelijk ongewenst gedrag uitlokken. Het is daarom belangrijk dat de gemeente de openbare ruimte op orde houdt en gebreken snel herstelt. ChristenUnie wil dat de gemeente ook initiatieven van de *mienskip* zelf stimuleert. Wat ons betreft worden de kosten zoveel mogelijk op de vanden verhaald. Door de extra inzet van de gemeentelijke handhavers willen we de pakkans verhogen.

De hulpdiensten zoals brandweer, politie en ambulancezorg zijn door de jaren heen op grotere afstand van de gemeenten georganiseerd. Dit heeft voordelen voor de kwaliteit en de continuïteit van de hulpverlening. Het risico bestaat wel dat de inzet zich te veel richt op de grootstedelijke problematiek en er te weinig aandacht is voor onze gemeente. ChristenUnie zal erop toe blijven zien dat de hulpverlening aan onze inwoners in Waadhoeke op een goed niveau blijft.

ChristenUnie wil:

- ⊕ gebiedsteams inzetten om sociale veiligheid te versterken;
- ⊕ de zichtbaarheid van de wijkagent vergroten;
- ⊕ drempels verlagen bij het doen van een aangifte;
- ⊕ mensenhandel en uitbuiting in alle vormen bestrijden: o.a. (seksueel) misbruik;
- ⊕ samenwerking stimuleren tegen misbruik van stimulerende- en verdovende middelen;
- ⊕ initiatieven uit de mienskip stimuleren rond kwaliteit van de openbare ruimte;
- ⊕ niveau hulpverlening door hulpdiensten voor Waadhoeke waarborgen.

3. Duurzame leefomgeving

Mensen zijn onderdeel van een prachtige schepping waarvan het bestaan in Gods handen ligt. We willen inzetten op de hoopvolle en noodzakelijke beweging die gaande is naar een groene, duurzame economie die zich houdt aan de grenzen van de aarde en aan de norm van ecologische en sociale gerechtigheid.

Zo staat ons land voor een grote uitdaging: de energietransitie. Dit betekent dat we het gebruik van fossiele energie, zoals olie of gas, verminderen en meer duurzame energiebronnen zoals zonne- en windenergie gebruiken. Het doel van deze transitie is uiteindelijk geen fossiele energie meer te gebruiken. Fossiele brandstoffen vormen de bron van de meeste energie die we vandaag de dag gebruiken. De winning en het gebruik van deze fossiele bronnen is niet alleen erg slecht voor het milieu, het is ook slecht voor onze gezondheid. De uitstoot van CO₂, door het gebruik van fossiele brandstoffen, is zo groot dat het klimaat verandert en de aarde opwarmt. Het massaal overstappen op duurzame energiebronnen - denk aan wind en zon, energiebronnen die nooit opgaan - moet de CO₂-uitstoot en de klimaatverandering tegenhouden.

Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte

De gemeente heeft een belangrijke rol in de energietransitie. We zijn er blij mee dat we in Waadhoeke dit hebben geconcretiseerd in de Duurzaamheidsagenda en Warmtevisie gericht op een toekomstige energieneutrale en aardgasvrije gemeente. De nadruk ligt de komende jaren dan op energiebesparing en zonnepanelen op daken. Het komt er nu op aan de uitvoering van deze mooie plannen voortvarend ter hand te nemen. ChristenUnie zal hierop letten en aandacht houden voor de mogelijkheden voor een extra stap.

We zien dat de transitie voor inwoners met een kleinere beurs lastig kan zijn. Energiearmoede ligt daarbij op de loer. Tegelijk zijn we ervan overtuigd dat deze transitie nodig en haalbaar is. Daarbij hebben we ook oog voor de betaalbaarheid, zodat iedereen deze stap mee kan maken. Middelen en vormen die hierbij helpen zijn: energiecoöperaties en lokale initiatieven, energiecoaches en het energieloket. Het energieloket moet zich door blijven ontwikkelen tot dé plek waar alle inwoners terecht kunnen die met besparing en duurzame opwekking aan de slag willen. In het bijzonder zien we ook kansen in het Nationaal Isolatieprogramma. Bij de uitvoering hiervan willen we maximaal inzetten op de isolatie van slecht geïsoleerde woningen van inwoners met een laag inkomen.

Om het belang van klimaatvriendelijke energie te onderstrepen, willen we een gemeentelijke Klimaatdag instellen. De Klimaatdag wordt in de gemeente hét (jaarlijkse) evenement waar diverse activiteiten worden georganiseerd die gericht zijn op het terugbrengen van de CO₂-uitstoot door bedrijven en inwoners.

We zijn ons ervan bewust dat de energietransitie een hele opgave is en daar horen soms ook grotere vormen van energieopwekking bij. ChristenUnie gaat deze soms lastige keuze niet uit de weg. Belangrijk is wel dat dit passend is bij de omgeving. Omwonenden moeten nauw betrokken worden bij de plannen en ze moeten kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. Dit kan op allerlei manieren: van een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving tot een aandeelhouderschap van inwoners binnen een coöperatie.

Klimaatadaptie

Het klimaat is inmiddels al zo sterk veranderd en verandert nog steeds in zo'n hoog tempo, dat ook aanpassing aan klimaatverandering nodig is. We krijgen steeds meer te maken met

extremen in het weer. Door versteende gebieden en de toename van extreme buien ontstaat steeds vaker overlast en schade. De extremen merken we ook in lange droge, hete periodes. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente een strategie ontwikkelt. Dit vraagt goede samenwerking met het waterschap.

Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging en vergroening. De gemeente kan meer doen aan bewustwording op dit punt. Dit kan bijvoorbeeld door een publiekscampagne, gericht op het vergroenen van tuinen en daken en door het oproepen tot gebruik van regenwater.

Grondstoffen

De aarde produceert alles wat we nodig hebben om in onze voedsel-, energie- en andere levensbehoeften te voorzien, maar onze manier van leven kan de draagkracht van de aarde te boven gaan. Het is daarom belangrijk dat we hier in onze productie, consumptie en afvalverwerking rekening mee houden. De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn. Om dit doel te halen, is het belangrijk dat er ook gekeken wordt naar afvalpreventie.

In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. De ChristenUnie wil afval zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. Het afvalbrengstation van Omrin is dé plek waar grondstoffen een nieuw leven kunnen krijgen. Er moet daar dus ruimte zijn voor het inzamelen van goederen voor kringloop- en reparatiedoeleinden.

De gemeente Waadhoeke stimuleert ook scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en faciliteert hen hierin zoveel mogelijk. Er wordt meegedaan aan landelijke bewustwordingsacties rond het voorkomen en hergebruiken van afval, zwerfvuil en compost.

Fjildlab

Ook in de regionale samenwerking zien we mooie initiatieven ontstaan. Een mooi voorbeeld zijn de experimentele projecten, in het kader van Natuurinclusieve landbouw, die door de provincie en Living Lab ontsloten worden. Het op z'n Fries gezegd 'Fjildlab' is een veldlaboratorium voor het versterken van de circulaire economie en een duurzame landbouwsector in Fryslân. ChristenUnie is ervan overtuigd dat dergelijke initiatieven helpen om wegen te vinden, die ons in staat stellen om duurzaam met grondstoffen om te gaan.

Biodiversiteit

Biodiversiteit is een cruciale factor in de gezondheid van een ecosysteem, dus ook in onze leefomgeving. Hoe groter de samenwerking van variatie in een ecosysteem, hoe groter de capaciteit van dat ecosysteem om schokken te weerstaan en leven te ondersteunen. De biodiversiteit neemt echter schrikbarend af. Daarom is het belangrijk om deze, net als de natuurrijkdom, te versterken. Dit willen we doen door vergroening van de dorpen met gebruikmaking van inheemse soorten en door het inzetten van natuurvriendelijke maatregelen bij plagen. Daarnaast zou gemeentegrond alleen moeten worden verpacht onder strikte duurzaamheidsvoorwaarden gericht op behoud of versterking van de biodiversiteit. Waar mogelijk willen we ook in de Omgevingsplannen doelen en maatregelen voor het versterken van de biodiversiteit opnemen.

Kennis en bewustwording

We denken dat het belangrijk is dat er in het onderwijs aandacht is voor kennismaken met natuur, planten, dieren, milieu en ons ecosysteem. Daarom willen we onderzoeken of we de natuur- en milieueducatie (NME) op scholen kunnen versterken. Zo is ChristenUnie erg positief over initiatieven voor pluktuinen in de openbare ruimte of binnen volkstuinen. Dit versterkt de kennis en bewustwording met betrekking tot natuur en ons voedsel.

ChristenUnie wil:

- ⊕ biodiversiteit vergroten;
- ⊕ inzetten op energiebesparing en duurzame energiebronnen;
- ⊕ slecht geïsoleerde woningen van lage inkomens isoleren met gemeentelijke subsidie;
- ⊕ een gemeentelijke klimaatdag instellen;
- ⊕ een eerlijke verdeling van lusten en lasten bij grote vormen van energieopwekking;
- ⊕ samenwerken met Wetterskip Fryslân en het opstellen van een klimaatadaptieplan;
- ⊕ inzetten op circulaire economie;
- ⊕ natuur- en milieueducatie (NME) vergroten op scholen.

4. Zorg

Waar staat ChristenUnie voor?

ChristenUnie wil graag dat alle jongeren gezond opgroeien, dat de inwoners van Waadhoeke zoveel mogelijk zelfredzaam zijn en dat iedereen kan deelnemen aan de maatschappij. Soms lukt dat niet. Vanwege leeftijd, afnemende gezondheid, een ongeval of andere omstandigheden is dan extra ondersteuning nodig. Dat kan zijn in de vorm van huishoudelijke hulp, hulpmiddelen, dagbesteding en begeleiding. De gemeente zorgt daarvoor. Gebiedsteams, vrijwilligers en welzijnswerk hebben daarin een belangrijke taak. En een sterk sociaal netwerk in elk dorp kan de inzet van zware zorg uitstellen.

Tegelijk zien we dat de uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijk ondersteuning en de Participatiewet een uitdaging is voor onze gemeente. De vraag naar zorg neemt namelijk toe, net als de kosten. We zien daarbij dat de compensatie vanuit het Rijk onvoldoende is, alhoewel er voor de komende jaren wel extra geld beschikbaar is. Omdat we geloven dat iedereen meetelt en iedereen er mag zijn, zien we een gemeente voor ons die toegankelijk is voor alle inwoners. ChristenUnie wil daarbij blijven uitgaan van vertrouwen en 'de menselijke maat' hanteren voor ons doen en laten.

4.1 Verbeteren van (gezins)leven

Sterke gezinnen

Om onbezorgd te kunnen opgroeien, is een stabiel en veilig gezin een eerste voorwaarde. In welke samenstelling dan ook. Maar gezinnen staan onder druk. Mede daardoor groeit de vraag naar complexe en dure jeugdzorg. ChristenUnie wil laagdrempelige en toegankelijke opvoedondersteuning aan alle ouders in Waadhoeke aanbieden, via het consultatiebureau en de sociale teams. Kwetsbare ouders krijgen tijdens de eerste 1000 dagen van hun ouderschap extra ondersteuning via het programma Kansrijke Start. Via de welzijnsorganisatie De Skûle komt er een netwerk van buurtgezinnen voor onderlinge steun.

Sterke relaties

Onze ervaring is dat soms zware vormen van jeugdzorg nodig zijn voor kinderen die meegesleurd worden in een vechtscheiding van hun ouders. ChristenUnie wil proberen zulke verdrietige situaties te voorkomen door als gemeente actief mediation te introduceren als ouders hun relatie verbreken. Binnen de opvoedondersteuning is werken aan een gezonde, liefdevolle relatie een belangrijk thema. Er wordt begin volgend jaar in Fryslân door de gezamenlijke fracties van de ChristenUnie een manifest *Sterke gezinnen* gepresenteerd, waarin we een tiental speerpunten benoemen.

Sterke netwerken

It takes a village to raise a child. Met andere woorden: opvoeden doe je niet alleen. Daar zijn vrienden, burens, sportclubs, kerken, school, huisartsen, vrijwilligers en welzijnswerkers voor nodig. Dat netwerk vult elkaar aan. Met lokaal, preventief jeugdbeleid wil ChristenUnie dat netwerk verder versterken.

Huisartsen zijn een belangrijke schakel in de zorgketen. Een praktijkondersteuner Jeugd levert lichte psychosociale hulp aan jongeren en voorkomt in veel gevallen de gang naar specialistische jeugdzorg. ChristenUnie pleit voor een praktijkondersteuner Jeugd bij alle huisartsen in Waadhoeke.

Sterke verbinding tussen onderwijs en zorg

De school is een belangrijke vindplaats als het gaat om vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen en jongeren. Dat is voor ons een belangrijke reden om werk te blijven maken van de verbinding tussen onderwijs en zorg. Jeugdwerkers van het gebiedsteam houden spreekuur en bieden laagdrempelig hulp binnen de basisscholen en de scholen voor voortgezet onderwijs.

Verslavingsproblematiek door alcohol, drugs, gamen en gokken

Mensen zijn geschapen door God. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij door drugs, alcohol, gamen of gokken zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijtraken. ChristenUnie keert zich tegen de sluipende acceptatie van een drankje te veel, een joint, een pilletje of een snuifje of een gokje op internet. We willen dat niet normaal gaan vinden. We weten dat het lokaal een groot probleem is, terwijl het lang niet altijd opgemerkt wordt. Helaas gebeurt dat vaak pas als het te laat is en mensen in de schulden of andere problemen komen.

Naast handhaving door goedgeschoolde handhavers, willen we stevig inzetten op het voorkomen van middelengebruik. Daarvoor maken we gebruik van jongerenwerkers, verslavingszorg, scholen, ouders, kerken, welzijnswerk, sportverenigingen en andere betrokkenen. De gemeente organiseert daarvoor jaarlijks een gesprek en geeft scholing aan betrokkenen. Hiermee beoogt ze middelengebruik, maar ook gok- en gameverslaving, te verminderen.

Iedereen mag er zijn

Vanuit de diepe overtuiging dat God ieder mens liefheeft, willen we opkomen voor de vrijheid om te zijn wie je bent. We willen een veilige gemeente zijn, ook voor mensen die anders zijn. ChristenUnie wil dat de gemeente budget vrijmaakt, zodat alle scholen voor voortgezet onderwijs gebruik kunnen maken van gastlessen van het antidiscriminatiebureau Tumba over diversiteit, vooroordelen en discriminatie.

ChristenUnie wil:

- ⊕ ouderschaps cursus aanbieden voor alle ouders;
- ⊕ een netwerk van buurtgezinnen opzetten;
- ⊕ preventief, lokaal jeugd beleid ontwikkelen en stimuleren;
- ⊕ inzetten op een sterke verbinding tussen onderwijs en gebiedsteams;
- ⊕ *mediation* introduceren bij (echt)scheidingen in gezinnen met kinderen;
- ⊕ inzetten op meer Praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen;
- ⊕ vroegsignalering bij dreigende schulden;
- ⊕ actief informeren over bijstandsregelingen en deze waar nodig actief aanbieden.

4.2 Waardevol leven, waardig ouder worden

Dementievriendelijke gemeente

We willen een dementievriendelijke gemeente zijn, waarbinnen mensen met dementie langer kunnen participeren. Deze groep zal de komende jaren in aantal toenemen en verdient een samenleving die hier mee om kan gaan, waardoor mensen met dementie zo lang mogelijk waardevol mee kunnen doen.

Preventie overbelasting mantelzorgers

Als er zorg nodig is, volgen we het principe: zoveel en zo lang als nodig is - tegen zo laag mogelijke kosten - de meest adequate ondersteuning verlenen. Uitgangspunt is daarbij de zelfredzaamheid van inwoners. Naast professionele zorgverleners wordt, waar mogelijk, een beroep gedaan op mantelzorgers. We willen daarbij nadrukkelijk oog hebben voor reële risico's voor mantelzorgers: uitputting en over eigen grenzen gaan. Daarom is het, om de zorg vol te kunnen houden, af en toe nodig om stoom af te blazen. Daarvoor biedt de gemeente respijtzorg en andere vormen van mantelzorgondersteuning. De respijtweekenden zijn een mooi voorbeeld, waarbij mantelzorgers elkaar ontmoeten, samen ontspannen en van elkaar kunnen leren.

Ontmoetingsplaatsen en vrij toegankelijke dagbesteding

Eenzaamheid is een groeiend probleem en een bron van verdriet. Ook binnen de dorpen in Waadhoeke ervaren steeds meer (oudere) inwoners dat. Het sterke sociale netwerk in de dorpen staat onder druk, mede door een gebrek aan vrijwilligers. ChristenUnie wil daarom inzetten op meer verbinding en samenwerking tussen ontmoetingsplaatsen en vrijwilligers die er zijn, zoals in kerken, dorpshuizen en andere plekken. Daarom is ChristenUnie actief supporter van de werkgroep *'Waadhoeke zegt Nee tegen eenzaamheid'*.

Belangrijk is daarbij dat er een vrij toegankelijke ontmoetingsplaats is in ieder dorp. ChristenUnie wil dat de komende jaren deze ontmoetingsplaatsen ook ruimte bieden aan indicatieloze dagbesteding, als voorloper van de veel duurdere dagbesteding. Professionele zorgverleners, aangevuld met vrijwilligers, zorgen voor invulling van de dagbesteding in deze ontmoetingsplaatsen.

Wat toegankelijkheid betreft, willen we ook inzetten op het verbeteren van de fysieke toegankelijkheid van de (openbare) voorzieningen in Waadhoeke. We willen daarvoor steekproeven laten doen door ervaringsdeskundigen, bijvoorbeeld in een rolstoel of een scootmobiel.

Armoedebestrijding

ChristenUnie blijft zich inzetten voor een bijstandsbeleid vanuit vertrouwen en de menselijke maat. Mensen hebben dan een fatsoenlijk inkomen en houden zelf de regie over hun leven. Wie in armoede leeft, heeft weinig ruimte voor ontwikkeling. De dagelijkse strijd om het hoofd boven water te houden, slokt alle energie op. Armoede en schulden zijn vaak debet aan spanningen in gezinnen, onder ouderen, maar ook bij jongeren. Geldzorgen lijden in veel gevallen tot een grotere zorgvraag. ChristenUnie zet vol in op vroeg-signalering van schulden. De privacywetgeving mag daarin niet als hindermacht fungeren. De gemeente coördineert budgethulp ter voorkoming van schulden. Als bewindvoering nodig is, doet de gemeente zaken met een beperkt aantal bewindvoerders waarmee een convenant wordt afgesloten. Met de woningbouwcorporatie maakt de gemeente afspraken om uithuiszetting vanwege huurachterstand te voorkomen, zeker als er ook kinderen wonen.

De bijstand wordt geacht te voorzien in de primaire levensbehoeften, maar het is geen vetpot. Er zijn diverse regelingen om de nood te leningen, maar onze ervaring is dat die niet allemaal worden gebruikt. We vinden het daarom belangrijk dat de gemeente deze tijdens het jaarlijkse gesprek met bijstandsontvangers onder de aandacht brengt.

Werk voor iedereen

We vinden het belangrijk dat er voor alle inwoners in Waadhoeke plaats is op de arbeidsmarkt. Ook als je een beperking hebt. De gemeente stimuleert daarom het bedrijfsleven om ruimte te bieden aan mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en geeft daarin zelf het goede voorbeeld. Vrijwilligerswerk en mantelzorg tellen eveneens als zinvolle dagbesteding en geven vrijstelling voor trajecten die naar werk moeten leiden.

Vluchtelingen en statushouders

ChristenUnie wil dat mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld, warm onthaald worden in Waadhoeke. Ze moeten zich thuis voelen en de gemeente helpt waar kan om dat te bevorderen. Dit gebeurt door in de eerste plaats goed taalonderwijs aan te bieden. Maar ook door vluchtelingen en statushouders op te nemen in de *mienskip*. Vluchtelingenwerk en het welzijnswerk spelen daarin een belangrijke rol.

De taakstelling voor het huisvesten van statushouders moet de gemeente halen. In een krappe woningmarkt leidt dat soms tot spanningen. Alternatieve huisvesting, bijvoorbeeld door verbouwing van kantoorpanden, is voor ons bespreekbaar.

ChristenUnie wil:

- ⊕ investeren in vormen van mantelzorgondersteuning om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen, bijvoorbeeld: respijtzorg en -weekenden;
- ⊕ een vrij toegankelijke ontmoetingsplaats in elk dorp;
- ⊕ indicatieloze dagbesteding in ontmoetingsplaatsen;
- ⊕ ruimte voor goede en warme opvang: integratie van nieuwkomers en arbeidsmigranten;
- ⊕ scholing aan relevante partijen over verslavingsproblematiek;
- ⊕ gastlessen op scholen over diversiteit, vooroordelen en discriminatie.

5. Onderwijs

Waar staat ChristenUnie voor?

ChristenUnie is blij met de onderwijskoepels in Waadhoeke die streven naar kwalitatief goed onderwijs voor onze kinderen en jongeren. Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. Ouders moeten - vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen - kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen. De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren.

Autonomie besturen

De toenemende trend om onderwijsinstellingen en kinderopvang samen te voegen tot Integrale Kindcentra (IKC's) biedt aan de ene kant kansen om kinderen vanaf heel jong een doorlopende leerlijn aan te bieden. Tegelijk mag lokale of regionale samenwerking geen inbreuk vormen op de autonomie van besturen en de identiteit van scholen. Vrijheid van onderwijs vraagt om een terughoudende overheid. Samenwerking is goed, samenwerking afdwingen niet.

Afstemming

De onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor Passend Onderwijs. Het is heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor die bepaalde school nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en de samenwerkingsverbanden benut.

Hierdoor krijgen jongeren een goede kwalificatie om te kunnen werken in de bedrijven die gevestigd zijn in onze regio. Stageplekken zijn hierbij van groot belang. ChristenUnie vindt dan ook dat er een gezamenlijke inspanning moet worden gedaan om voldoende stageplekken voor jongeren beschikbaar te stellen.

Duurzaam onderwijs

Duurzaamheid is ook voor scholen van groot belang. Daarom moeten scholen proberen om het gebruik van materialen en energie zo veel mogelijk te beperken. Ook kun je bij duurzaamheid denken aan zonnepanelen op het dak van de school. Daarnaast is een goede ventilatie op school belangrijk. Dit bevordert de leerprestatie van kinderen en het bevordert een goede gezondheid.

ChristenUnie vindt het van belang dat alle kinderen onderwijs volgen. Daarom moet uitval op de middelbare school voorkomen worden, zodat jongeren hun startkwalificatie kunnen behalen. Ook kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs verdienen de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving.

ChristenUnie wil

- ⊕ passend onderwijs, jeugdhulp en preventie;
- ⊕ respect voor diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden;
- ⊕ samenwerking stimuleren tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven;
- ⊕ voldoende stageplekken creëren binnen de eigen woonomgeving;
- ⊕ duurzaamheid stimuleren op scholen;
- ⊕ toezien op goede ventilatie in klaslokalen;
- ⊕ zorgen dat alle jongeren uit Waadhoeke een startkwalificatie behalen;
- ⊕ goede begeleiding realiseren voor kwetsbare jongeren.

6. Economie

Waar staat ChristenUnie voor?

ChristenUnie staat voor een economie die er is voor mensen in plaats van andersom. We ontdekken steeds meer dat een goede markt pas tot haar recht komt, als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren. Zo zijn bedrijven en ondernemers in Waadhoeke onmisbaar. Ze zijn van grote waarde voor onze economie en leefbaarheid. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties.

Gezonde economie

Een economie is volgens ons pas gezond, als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt. In een gezonde economie zijn werken en vrije tijd in balans en is groei met oog voor grenzen. De coronacrisis heeft laten zien hoe sterk bedrijven afhankelijk zijn van een goed functionerende overheid. Tegelijk mogen we daarbij van ondernemers en bedrijven ook vragen om dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

De lokale overheid speelt samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie.

Het MKB is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid. ChristenUnie komt op voor ondernemers.

Samenwerking in de regio

Om de economische uitdagingen het hoofd te bieden en kansen te verzilveren, is samenwerking in de regio noodzakelijk. ChristenUnie is dan ook voor de voorzetting en intensivering van de regionale samenwerking.

Zodoende is de gemeente Waadhoeke blijvend beschikbaar als partner voor ondernemers. We zien daarbinnen dat de gemeente goede voorwaarden moet scheppen en lokaal, regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap stimuleert.

Onze gemeentelijke inkoop doen we in Waadhoeke zoveel mogelijk lokaal of regionaal en de gemeente stimuleert bedrijven om hetzelfde te doen.

Bevorderen van innovatie in het MKB

ChristenUnie vindt de toekomstbestendigheid van (familie)bedrijven belangrijk. Dat betekent dat deze zich voortdurend moeten door ontwikkelen. We zien daarin een ondersteunende rol voor de gemeente, bijvoorbeeld via het stimuleren van onderlinge kennisdeling en -kringen.

Diezelfde ondersteunende rol van de gemeente ziet ChristenUnie ook voor starters en doorgroeiers, want succesvolle ondernemingen zijn allemaal ooit klein begonnen. Het is belangrijk dat de lokale overheid starters op de arbeidsmarkt ondersteunt met goede werkplekken, waar afstemming, kruisbestuiving en ondersteuning kan plaatsvinden. Daarbij willen we dat de lokale overheid ook investeert in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid, ook digitaal.

Dienstbare overheid

Verder stelt de gemeente zich dienstbaar op door het bureaucratisch proces zoveel mogelijk te vereenvoudigen en te verduidelijken. Ook betreft de gemeente, bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte, ondernemers bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.

ZZP'ers

We zien dat veel mensen tegenwoordig werken zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP'er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet volgens ons actief gebruikmaken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te begeleiden en praktisch te ondersteunen. Zo moet het een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk gemaakt worden om een bedrijf aan huis te voeren. Ook willen we dat de gemeente de beschikbaarheid van goed en snel internet voor de hele gemeente bevordert, één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers realiseert en flexplekken in publieke ruimten openstelt voor startups en andere ZZP'ers.

Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in Waadhoeke zijn een visitekaartje van de gemeente. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd. Tegelijk zijn het plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken.

In overleg met het bedrijfsleven willen we leegstand voorkomen. ChristenUnie wil op tijd

inzetten op herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte. Uit ervaring weten we dat leegstand criminaliteit aantrekt.

We vinden het belangrijk dat de gemeente goede onderlinge samenwerking stimuleert tussen ondernemers. Dit is vooral belangrijk voor ondernemers die gezamenlijk gevestigd zijn op een bedrijventerrein of in een winkelcentrum.

Verder wil ChristenUnie de circulaire economie stimuleren door kenniskringen die zich richten op het besparen van grondstoffen, energie en het gebruikmaken van elkaars warmte of energie.

Werken en rusten

ChristenUnie hecht grote waarde aan een goede balans tussen werken, zorgen en rusten. De ontwikkeling naar een 24-uurs economie lijkt niet te stoppen. Tegelijkertijd zien we mensen verlangen naar meer rust en onthaasting. De

coronacrisis heeft die behoefte onderstreept. Onze samenleving en economie gedijen goed als er rustmomenten zijn.

Vanuit onze christelijke levensovertuiging genieten wij van de zondag als rustmoment. Mensen met andere levensovertuigingen kunnen op heel andere manieren de balans tussen werken en rusten vormgeven. Wel zien we dat waar die werk-rust-balans verdwijnt, de kwaliteit van leven achteruitgaat en de mienskip onder druk komt te staan.

Eén van de weinige manieren waarop een lokale overheid hierin iets kan betekenen, is via de winkeltijdenwet. Wij zijn van mening dat het goed is als winkels niet altijd open zijn, maar dat er ook momenten zijn om op adem te komen. Vanouds is de zondag in Nederland de dag voor een beperkte openstelling van winkels. Al wordt de zondag op dit moment in onze samenleving heel verschillend beleefd, we zien dat een beperkte winkelopenstelling op zondag een van de weinige manieren is waarop de lokale overheid een gezonde balans tussen werken en rusten kan bewaken.

De huidige regelgeving in Waadhoeke voor de openstelling op zondag biedt volgens ons een goed evenwicht tussen elkaar de ruimte geven om de zondag op eigen wijze vorm te geven en het onderstrepen van het belang van een gezonde balans tussen werken en rusten. ChristenUnie wil daarom de huidige regelgeving voor winkelopenstelling handhaven en geen verdere verruiming.

Bloeiende dorpen

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moeten we de komende periode inspelen. ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid van de kernen en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden. Om de winkelgebieden in Waadhoeke meer te concentreren en de leefbaarheid van de dorpen te bevorderen, willen we winkelbestemmingen zo nodig wijzigen in woonbestemmingen.

ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte in de winkelstraten. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is hierbij een belangrijk punt van aandacht. Verder zetten we in kleine kernen in op het behoud van functies. Het behoud van winkels is namelijk erg belangrijk voor de leefbaarheid en de sociale contacten in een dorp. We willen hier creatief mee omgaan, bijvoorbeeld door het combineren van functies.

Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. ChristenUnie is trots op de agrarische sector en heeft hart voor boeren en tuinders. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft wat ons betreft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met oog voor dieren en de leefomgeving.

Bij het opstellen van een visie op het buitengebied wil ChristenUnie inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector. Kernwoorden zijn daarbij: kringlooplandbouw, lokale voedselketens en de boer als medebeheerder van de openbare ruimte.

Landbouwondernemingen krijgen daarbij de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage leveren aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap.

ChristenUnie wil:

- ⊕ regionale samenwerking voortzetten en intensiveren waar nodig;
- ⊕ de gemeentelijke inkoop zoveel mogelijk lokaal/regionaal doen en bedrijven stimuleren dat ook te doen;
- ⊕ investeren in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid, ook digitaal;
- ⊕ ZZP'ers begeleiden en praktisch ondersteunen waar nodig;
- ⊕ leegstand op bedrijventerreinen voorkomen;
- ⊕ de circulaire economie stimuleren door kenniskringen;
- ⊕ een gezonde balans tussen werken en rusten;
- ⊕ flexibel omgaan met het wijzigen en combineren van winkel- en woonbestemmingen;
- ⊕ inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector.

7. Woningbouw

Waar staat ChristenUnie voor?

Mensen verlangen ernaar om betaalbaar in hun eigen dorp te kunnen wonen. Ook als ze ouder worden, is dat vaak het geval. Dit is belangrijk voor het welzijn van de inwoners en de leefbaarheid van de dorpen. ChristenUnie zet deze twee aspecten centraal in haar woonvisie. Voor de komende vier jaar betekent dit dat er veel gebouwd moet worden in de gemeente Waadhoeke. Daarom moet er een Taskforce Bouwen komen om meer snelheid te creëren en ruimte voor meer initiatief vanuit de gemeente.

ChristenUnie vindt dat er gebouwd moet worden in alle dorpen en voor alle generaties. Wij willen dat er in elk dorp, ook in de kleinere dorpen, wordt bijgebouwd. Daarbij denken we niet vanuit mogelijke toekomstige krimp, maar vanuit het belang van het welzijn van de inwoners en de leefbaarheid van het dorp. Bij woningbouw moet goed worden gekeken naar de behoefte. Bij het vaststellen van die behoefte worden de inwoners via bijvoorbeeld dorpsraden en Plaatselijke Belang nadrukkelijk betrokken.

Woningen voor iedereen

ChristenUnie zet zich met kracht in voor kwetsbare groepen op de woningmarkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om starters, alleenstaanden, jonge gezinnen en ouderen die in het eigen dorp willen blijven wonen.

Tevens zullen we in de woningbouw rekening moeten houden met een veranderende functionaliteit, als mensen zich in een andere levensfase bevinden. Daarom moeten woningen levensloopbestendig worden gebouwd.

Flexibel bouwen

ChristenUnie vindt dat er flexibel gebouwd moet worden. We zien dat er steeds meer woningen fabrieksmatig worden geproduceerd. Dat betekent dat in het ontwerp van woningen al met die flexibiliteit rekening gehouden kan worden. Zo kunnen woningen, als de situatie daarom vraagt, gemakkelijk op een andere locatie worden herplaatst. Ook kunnen bijvoorbeeld van twee woningen makkelijker één woning gemaakt worden.

Bij de keuze waar we willen bouwen, kijken we in de eerste plaats naar mogelijkheden binnen de dorpen. Denk daarbij aan verdichting en hergebruik van leegstaande gebouwen. Zo stoppen steeds meer agrariërs met hun bedrijf. Als hier in het bestemmingsplan rekening mee wordt gehouden, kunnen boerderijen een andere functie krijgen. Te denken valt aan het opdelen van het pand, zodat er meerdere woningen in het pand mogelijk zijn, of wonen met zorg.

Het zal niet mogelijk zijn om voldoende te bouwen door alleen binnen de dorpen te kijken. We willen daarom ook ruimte houden voor nieuwbouwprojecten buiten de huidige dorpskernen. Daarbij is het belangrijk dat de nieuwbouwwijk goed wordt ingepast in het landschap.

Duurzame woningen

Behalve bouwen is ook het verduurzamen van de woningvoorraad een grote uitdaging voor de komende vier jaar.

Inwoners van Waadhoeke zullen een grotere bijdrage moeten krijgen in de wijze waarop een wijk wordt ingericht. Een voorbeeldproject is het project 'Kleiner wonen' in Berltsum.

De woningbouwverenigingen hebben ook een verplichting voor woningbouw en het aanpassen van woningen aan de nieuwe eisen. ChristenUnie geeft woningverenigingen de ruimte, maar stelt wel kaders op het gebied van sociale huurwoningen en duurzaamheid.

ChristenUnie wil:

- ⊕ verplichting voor zelfbewoning bij nieuwbouw en het opkopen van woningen;
- ⊕ samen met de wooncorporaties zorgen voor voldoende sociale en middenklasse huurwoningen;
- ⊕ bij nieuwbouwprojecten woningen reserveren voor starters uit het eigen dorp;
- ⊕ de doorstroming stimuleren door voldoende beschikbaarheid van aantrekkelijke woningen voor ouderen;
- ⊕ in elk dorp jaarlijks een aantal huurwoningen verduurzamen door isolatie en duurzame warmte.
- ⊕ bouwen in alle dorpen en voor alle leeftijden: bouwen naar behoefte;
- ⊕ meer flexibiliteit in het buitengebied als het gaat om de bestemming van grote panden;
- ⊕ duurzaam en flexibel bouwen;
- ⊕ meer zeggenschap over inrichting van een nieuwe wijk voor de (nieuwe) bewoners.

8. Mobiliteit

Waar staat ChristenUnie voor?

Goede wegen, paden en OV-verbindingen zijn noodzakelijk om economische, sociale en culturele redenen. ChristenUnie wil dat inwoners in Waadhoeke op een veilige manier van A naar B kunnen gaan. Ook zetten we daarbij in op duurzaamheid. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar, maar mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving.

Wandelen en fietsen

In de dorpen is wandelen en fietsen de norm. Buiten de dorpen willen we samenwerken met omliggende gemeenten en de provincie om te zorgen voor goede, brede fietspaden op routes die veel gebruikt worden voor woon-werkverkeer en schoolgaande jeugd.

Fietsvriendelijke horeca willen we - eventueel samen met andere gemeenten - het predicaat fietscafé geven. Een fietscafé heeft voldoende stalling, een sanitaire ruimte, een fietsreparatieset, een gratis watertappunt en een laadpunt voor elektrische fietsen. Ook bij culturele plekken gaan we ons inzetten voor meer oplaadpunten met daarbij watertappunten.

Met onze inwoners en de lokale Fietsersbond willen we knelpunten in kaart brengen en deze waar mogelijk verbeteren. Denk aan comfort, veiligheid en doorstroming.

Openbaar vervoer

Openbaar vervoer is op het platteland vaak lastiger dan in de steden. Dat geldt ook in Waadhoeke. Er lijkt een wisselwerking te ontstaan tussen weinig aanbod en weinig gebruik. Het wordt een uitdaging het openbaar vervoer, zoals dat nu geregeld is door de provincie, op peil te houden in Waadhoeke. We willen, via onze provinciale ChristenUnie fractie, actief participeren bij het opstellen van het Programma van Eisen voor de periode na de overbruggingsconcessie 2022-2024 (busvervoer). Openbare voorzieningen, zoals zorgcentra en scholen moeten goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer.

Om in de kleine kernen buslijnen rendabel te laten zijn, willen we samenwerken voor combinaties van doelgroepenvervoer en openbaar vervoer. Bushaltes moeten toegankelijk zijn voor mobiliteitsbeperkten voor zover dit nog niet gebeurd is.

Vraagafhankelijk vervoer, zoals de belbus, moet zero-emissie zijn, een korte aanmeldtijd hebben en een aantrekkelijke prijs. Verder denken we dat er qua mobiliteit nog duurzame winst te behalen valt met initiatieven rond samen-rijden, zoals ANWB Automaatje.

Deelauto's

Er wordt veel ruimte ingenomen door auto's voor de deur. Dit gaat ten koste van de leefbaarheid, al hebben ook veel mensen een oprit. ChristenUnie wil dan ook een Actieplan Deelauto's opstellen, samen met inwoners, bedrijven en aanbieders van deelauto's. Doel daarvan is tenminste één deelauto per dorp in 2025 en reductie van het aantal geparkeerde auto's van inwoners met 15% in 2030. Dit zou samen met de energiecoöperaties georganiseerd kunnen worden. We zien hiervoor zeker kansen, nu er meer thuisgewerkt wordt.

Ook willen we voldoende laadpunten voor elektrische auto's in Waadhoeke. We streven ernaar dat er standaard een snel-laadpunt is bij elk benzinstation en in elk dorp.

Voor de verkeersveiligheid wil ChristenUnie graag dat zoveel mogelijk uit de weginrichting blijkt wat de maximumsnelheid is. Het moet veilig zijn voor fietsers en voetgangers. Op basis van registratie van de ongevallen brengt de gemeente tenminste elke vier jaar gevaarlijke plekken in beeld. We willen actieve verkeerseducatie.

Afhaalpunten

De vele pakketdiensten die door de gemeente rijden, zorgen soms ook voor minder veilige situaties. We willen daarom het afhalen van pakketjes bij afhaalpunten in supermarkten of andere centrale plekken in dorpen stimuleren, om de omvang van dit verkeer te beperken.

We willen inzetten op zero-emissie bevoorrading van winkels. Dat geldt ook voor zero-emissie vuilniswagens in onze gemeente. Elk jaar willen we een dag of week organiseren waar gebruik van emissievrij verkeer beloond wordt.

ChristenUnie wil

- ⊕ inzetten op verduurzaming van de mobiliteit (volledig CO₂ neutraal in 2040);
- ⊕ uitbreiden veilige wandel- en fietsroutes;
- ⊕ inzetten op een impuls voor het OV;
- ⊕ Betere OV verbinding binnen Waadhoeke;
- ⊕ een Actieplan Deelauto's;
- ⊕ een emissievrije dag/week organiseren;
- ⊕ voldoende laadpunten realiseren voor zowel de elektrische fiets als auto.

9. Landschap, recreatie en toerisme

Waar staat ChristenUnie voor?

Voor de inwoners van Waadhoeke is het landschap en de beleving ervan van groot belang. Veel mensen genieten van een wandel- of een fietstocht langs de wegen en paden in onze gemeente. De weidsheid, terpen en het Waddengebied geven de beleving van ons landschap een extra dimensie. We wonen in een prachtige omgeving.

ChristenUnie vindt dan ook dat voor het landschap aandacht en onderhoud nodig is, zodat we 'Het verhaal van Waadhoeke: 3000 jaar leven met water' voor onze gemeente behouden. Deze landschapsbiografie geeft aan wat uit het landschap van vandaag moet worden meegenomen naar het landschap van morgen. De kunst is, om bij veranderingen rekening te houden met de kwaliteiten van het landschap, zodat deze behouden blijven.

Waadhoeke op de kaart

Niet alleen voor onze inwoners, maar ook voor toeristen is Waadhoeke een aantrekkelijke gemeente. Dit is alleen nog onvoldoende bekend. ChristenUnie wil dan ook inzetten op een goede promotie van onze gemeente als toeristische bestemming. We willen daarbij ook samenwerken met de regio om meer toeristen naar onze streek te trekken. Daarvoor is een investering in een toeristische infrastructuur nodig voor onder meer goede fiets- en wandelpaden.

Daarnaast zet ChristenUnie in op kleinschalige verblijfsaccommodatie. De horeca zal dan ook meer stimulans moeten krijgen in onze gemeente, zodat een rondje Waadhoeke ook een aangenaam rondje wordt.

Maatwerk voor boeren en tuinders

ChristenUnie heeft respect voor het werk van boeren en tuinders. Zij zijn onze voedselproducenten en moeten daarom in staat worden gesteld om op een veilige manier ons voedsel te produceren. Voor boeren en tuinders is het soms schipperen tussen alle eisen en wensen die aan het landschap worden gesteld. Ze worden vanwege lage prijzen en voortdurende investeringen gedwongen steeds grootschaliger te produceren, terwijl dit maatschappelijke weerstand oproept.

We pleiten daarom voor maatwerk als een agrarisch bedrijf een tweede tak wil opzetten om meer inkomen te kunnen genereren. Zo liggen er voor onze boeren en tuinders kansen op het gebied van toerisme en duurzame energie. Hierbij is het van belang dat dit plaatsvindt in een vorm en schaal die past bij de omgeving.

Promoten lokale, biologische producenten

ChristenUnie vindt dat de lokale overheid gezond eten moet bevorderen van producenten en ondernemers uit de directe omgeving: produceer lokaal en koop lokaal. Hierin zal de gemeentelijke overheid zelf het goede voorbeeld moeten geven. Zo blijft de cirkel, zo mogelijk, gesloten.

Het is belangrijk dat de consument weet op welke manier de lokale agrariërs zorg dragen voor een veilige productie van ons voedsel. Door meer kennis en bewustwording ontstaat er bij de consument een betere connectie met het platteland.

Regionale voedselmarkten en lokale coöperaties helpen hierbij, net als de aanleg van voedselbossen en –tuinen. Inwoners kunnen dan voedseljuttten: voedsel verzamelen dat op een veilige en gezonde manier is geproduceerd. In al deze initiatieven blijft aandacht voor het voorkomen van voedselverspilling ook heel belangrijk.

Al deze maatregelen zullen ervoor zorgen dat de omgeving en ook de dorpen zelf zullen vergroenen. Dit draagt bij aan een beter leefklimaat.

ChristenUnie wil

- + het verhaal van Waadhoeke promoten: 3000 jaar leven met water
- + Waadhoeke promoten als toeristische bestemming;
- + regionale/provinciale toeristische samenwerking stimuleren;
- + goede (toeristische) infrastructuur;
- + meer mogelijkheden voor horeca;
- + agrariërs opties bieden een (aanvullend) inkomen te verdienen;
- + verbindingen tussen boer en burger bevorderen;
- + lokaal geproduceerd en gezond voedsel bevorderen en promoten.

10. Kunst, cultuur en taal

Waar staat ChristenUnie voor?

Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. Kunst kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden. Wij mensen vormen het beeld van God als creatieve schepper en kunst bepaalt ons ook bij de manier waarop wij beeld dragers zijn van God.

Vrijwilligersinitiatieven

Kunst en cultuur zijn eerst en vooral van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons cultureel klimaat en erfgoed. ChristenUnie stimuleert waar mogelijk nieuwe initiatieven en zien het belang van vrijwilligers hierin.

In de culturele instellingen werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van Waadhoeke. Iedereen moet dan ook mee kunnen doen en ChristenUnie wil dat met name jongeren hier een kans krijgen. Door amateurkunsten te beoefenen, zoals het maken van muziek, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten. Het is dus belangrijk dat er een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is.

Cultuur dichtbij

ChristenUnie is voor cultuur in de breedte: bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We koesteren onze eigen lokale geschiedenis. Dat betekent dat we cultuureducatie voor alle kinderen willen. Kinderen uit gezinnen die in armoede leven, kunnen bijvoorbeeld met behulp van een minimapas, of via het Jeugd Cultuurfonds korting krijgen of gratis deelnemen. Dit wordt ook meegenomen in subsidievoorwaarden voor culturele instellingen. De gemeente stimuleert bovendien de samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen in Waadhoeke.

Bibliotheken en overige culturele accommodaties

Voor veel inwoners van Waadhoeke betekent de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie en cursussen. Ook is het een ontmoetingsplek. Bovendien is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers. ChristenUnie vindt het dan ook belangrijk dat de bibliotheken in Franeker, Dronrijp, Sint Annaparochie en de huiskamerbibliotheek in Ried blijven bestaan.

Voor kleine dorpen moet het mogelijk zijn om creatieve, alternatieve haal- en brengsystemen te ontwikkelen ter versterking van het huidige bibliotheekwerk. Zo zou dit bijvoorbeeld gekoppeld kunnen worden aan een basisschool in het dorp.

Daarom zouden gebouwen zoveel mogelijk multifunctioneel moeten worden benut. Aan de ene kant om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen onder meer (brede) scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen, zorginstellingen te leggen of te versterken.

Evenementen

Evenementen in Waadhoeke moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk, maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval, duurzaamheid en geluid. Ook is er aandacht voor de volksgezondheid door bijvoorbeeld een goed beleid rond het gebruik van alcohol en drugs.

Taal

Taal raakt de identiteit van mensen. Voor een groot deel van de inwoners van Waadhoeke is dat het Fries en het Nederlands. Daarnaast kennen we in Waadhoeke ook de streektalen Bildts en Franekers. We vinden het belangrijk dat iedereen zich uit kan drukken in zijn of haar eigen taal. We willen dat deze verschillende (streek)talen zichtbaarder zijn in de openbare ruimte van Waadhoeke en dat het aantal personen dat deze (streek)talen spreekt, leest en schrijft, toeneemt. We willen dat Waadhoekeers zich vrij voelen Fries, Bildts of Franekers te spreken in de zorg, bedrijfsleven, overheid en rechterlijke macht en dat deze (streek)talen ook in de media levend blijven.

ChristenUnie wil:

- ⊕ nieuwe initiatieven rond kunst en cultuur stimuleren;
- ⊕ bereikbare en betaalbare cultuur voor iedereen;
- ⊕ samenwerking stimuleren tussen scholen en culturele voorzieningen;
- ⊕ de bibliotheken in Franeker, Dronrijp en Sint Annaparochie behouden;
- ⊕ werken aan alternatieve haal- en brengsystemen van bibliotheek in kleine dorpen;
- ⊕ multifunctionele gebouwen inzetten als culturele accommodaties;
- ⊕ afspraken over toegankelijkheid, veiligheid en gezondheid bij evenementen;
- ⊕ Actief inzetten van (streek)talen in de openbare ruimte.

11. Sport

Waar staat ChristenUnie voor?

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld, waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in Waadhoeke. Jong, oud, mindervalide, mindervermogend, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; sport moet voor iedereen beschikbaar zijn.

Openbare ruimte

Sport brengt mensen in beweging. Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben, zoals: openbare beweegplekken, sportparken en sportaccommodaties. Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken en infrastructurele projecten wil ChristenUnie dat hier zoveel mogelijk ruimte voor komt in de openbare ruimte.

We zijn daarom blij met de verschillende routes waar je goed en veilig kunt wandelen, hardlopen, fietsen en varen in Waadhoeke. Deze nodigen volop uit tot bewegen en meedoen.

Ook zien we dat sport mensen samenbrengt. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen onze steun, zeker nu ze door de coronacrisis flinke klappen hebben gehad.

Sportakkoord

ChristenUnie zet zich in voor een toegankelijke sportwereld. We zien graag dat alle sportaccommodaties toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Iedereen is welkom!

Het sportakkoord 'Waadhoeke beweegt mee' wordt geactualiseerd. Hierin komen onder andere afspraken te staan over een positieve sportcultuur, inclusiviteit, discriminatie, racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid.

Toegankelijk voor iedereen

Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is. Bovendien leren kinderen door sport om doelen te stellen en om samen te werken in een team. Daarom willen we dat sport toegankelijk is voor iedereen en in het bijzonder voor de jeugd. Er mogen dan geen fysieke drempels zijn, omdat het van groot belang is dat alle kinderen kunnen sporten, ook als er thuis sprake is van een kleinere portemonnee.

De gemeente Waadhoeke ziet erop toe dat iedereen die er recht op heeft, passende ondersteuning kan vinden middels onder meer het Jeugdfonds Sport & Cultuur, Sam& voor alle kinderen en Leergeld Nederland. Mede hierdoor moet het mogelijk zijn dat elk kind in Waadhoeke aan het einde van de basisschoolleeftijd het zwem-ABC heeft.

Sociaal en gezond

ChristenUnie wil minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten stimuleren om meer te gaan bewegen. We pleiten daarom voor open sportclubs met een sterke verbinding tussen het sociale aspect en het gezondheidsdomein. Een gezonde leefstijl met voldoende beweging draagt voor ouderen ook bij aan zelfredzaamheid en sociaal contact. We zetten de samenwerking met Bewegteam Waadhoeke voort.

ChristenUnie wil:

- ⊕ investeren in de breedtesport: sport moet voor iedereen beschikbaar zijn;
- ⊕ ruimte voor voldoende openbare beweegplekken en -routes;
- ⊕ sportakkoord actualiseren over positieve sportcultuur: inclusiviteit, discriminatie, racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid;
- ⊕ voorkomen dat financiële problemen een drempel (voor kinderen) vormen om te kunnen sporten;
- ⊕ dat elk kind in Waadhoeke aan het einde van de basisschool kan zwemmen;
- ⊕ minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten stimuleren meer te gaan bewegen;